

Čas rozjímání

Podzim a zima jsou ročními obdobími jako stvořenými k úvahám a rozjímání. V tyto dny, kdy stíny a tma v našem okolí převládají nad jasem slunce a oblohy, nás často napadají myšlenky na naši minulost, ale i přítomnost a budoucnost. Někdy nejsou tyto myšlenky příliš lichotivé, zvláště tehdy, když odhalují pravou tvář našeho bytí, naší činnosti a naší společnosti. Nezapadejme však do příliš pesimistických úvah. Využívejme čas, který je nám k životu vyměřen, a snažme vidět v našem životě i ty pozitivní události osobní i společenské. Tou největší devizou je, že nám ještě tělesná schránka umožňuje pohybovat se a vykonávat plnohodnotný život, byť s řadou omezení. Dále to, že naše mysl není ještě tak zakalena, abychom nebyli soudnými a dovolí nám svůj život řídit podle našich představ a mravních principů, které jsme ve svém životě uplatňovali. Dalším velkým darem je, že jsme schopni zpěvem potěšit sebe i své okolí a vytvářet společenství lidí stejného zájmu a stejného umu. Snažme se nepromarnit neuváženými činy a spory ani jednu příležitost, kterou v životě ještě máme.

Naše společenství, ať už se nazývá Pěvecké sdružení pražských učitelů nebo Pražský pěvecký sbor Smetana, či Pěvecký sbor Typografia má k naplňování těchto osobních cílů sloužit. Podporovat a posilovat ve víře, že ještě něco dokážeme. Často už upadáme do vážných pochyb o našich schopnostech. Pohledem zpět se přesvědčujeme, že ještě mnohé dokážeme. Které pěvecké těleso uskutečnilo za rok 17 koncertů a vystoupení a provedlo 81 skladeb, z toho 9 skladeb premiérově. Když uvážíme náš průměrný věk, je to činnost hodná zápisu do Guinnessovy knihy rekordů.

Naší činnosti si váží i mnohé instituce a řada našich posluchačů nejen v Praze, ale i v řadě míst naší republiky a řadě míst v zahraničí. Jsme dosud zváni na festivaly a akce zahraničních sborů, žel, nyní již i z finančních důvodů musíme zvažovat, které nabídky můžeme akceptovat.

V roce 2006 jsme přijali dva zahraniční sbory. Ženskému sboru Peninsula Womens Chorus z USA jsme společným koncertem v kostele U Salvátora oplatili přijetí PPSS před 10 lety na západě USA a slovinskému mužskému sboru Lira Kamnik v kostele na Spořilově přijetí PMS na předloňském zájezdu do Slovinska.

Podíleli jsme se na organizování a účinkování na dvou našich festivalech. Podařilo se nám uskutečnit už 6. ročník festivalu Foerstrovy Osenice, vydat festivalovou ročenku, shrnující úsilí organizátorů po dobu pěti let v tomto málo známém koutu naší vlasti. Opět jsme přispěli svou účastí a vystoupeními v rámci programu k lesku 6. ročníku MSFHR ve Vlachově Březí. Tímto festivalem též každoročně uctíváme památku našeho vzácného kolegy prof. Václava Matouška, u jehož hrobu se na vlachovobřežském hřbitově, který je položen nad obcí s krásným rozhledem po celém kraji, každoročně ke vzpomínce scházíme.

Svémi skromnými finančními prostředky jsme přispěli k vydání knihy A. Džbánka a kol. *Poutník se vrací*, která navazuje na studii J. B. Foerster – život, dílo a doba, vydanou u příležitosti festivalu Foerstrovy Osenice 2005 nadací Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových.

O našich úspěších a problémech již řadu let informujeme nejen naše členy, příznivce a sympatizanty, ale i širší veřejnost pravidelně vycházejícím bulletinem *Zpravodaj PSPU*. Jeho tři svazky z let 1997–2005 byly letos předány i historickému oddělení Českého muzea hudby a svými 75 čísly je vlastně nejúplnější kronikou sboru za uplynulých deset let naší činnosti. Neméně precizně je vedena i vlastní kronika PSPU a nyní i PMS kolegou Jiřím Štemberou. Zde najdeme též ohlasy naší činnosti ve veřejnosti. Tím je tato kronika jedinečnou a historicky cennou.

V roce 2008 tomu bude právě 100 let, co naši předci, učitelé a hudbymilovní občané Prahy ustavili pěvecká tělesa, která se stala ve 20. století významnými nositeli národních tradic našeho národa. Bylo by neúctou k našim tradicím, kdybychom toto významné jubileum opomněli. Čím chceme přispět ke zviditelnění těchto sborových těles – Pěveckého sdružení pražských učitelů a Pražského pěveckého sboru Smetana?

Již při vyslovení této otázky se okamžitě vyrojí řada pochyb. Má ještě význam na to vzpomínat? Máme ještě dostatek sil k realizaci nějakých projektů? Máme vůbec peníze na tyto oslavy? Bude co oslavovat? Neměli bychom raději ze sborové scény tiše odejít a ukončit svou činnost? Vyrojí se desítky dalších otázek. Kdo nám poradí? Rádi bychom uvítali pomoc našich příznivců a přátel, našich bývalých sbormistrů, našeho publika, našich bývalých kolegů, našich rodin. Napište nám, volejte nám, pošlete vzkazy a e-mailujte. Naše jubileum se kvapem blíží.

Ohlédnutí

Datum **17. listopad** je pro nás historickým datem. V době mého dětství to bylo datum Mezinárodního dne studentstva. Teprve v době mých studií na gymnáziu a vysoké škole jsem se dozvídal i další historické souvislosti. Nedivme se tedy, že ani dnešní mládež nezná jméno Jana Opletala a nic neví o událostech v roce 1939. To musíme mladým lidem neustále připomínat a vysvětlovat. Proto se každoročně zúčastňujeme vzpomínkové slavnosti před Hlávkovou kolejí a podílíme se na slavnostním aktu, který organizuje Nadace Hlávkových v tento den. Náš zpěv tak přispívá k důstojnému průběhu celé slavnosti. Škoda jen, že prostřednictvím mnoha kamer a mikrofonů reportérů, kteří jsou zde přítomni, se k posluchačům rozhlasu a televize dostávají jen nepatrné zlomky mnohdy i závažných projevů a dva nebo tři takty našeho zpěvu.

Machovcovy adventní a vánoční písně premiérově zazněly v krásném hávu úprav sbormistra Ivana Zelenky a v podání Pěveckého sdružení pražských učitelek na adventním koncertu v sále modlitebny Církve československé husitské v Praze 6 – Dejvicích v neděli 10. prosince. Program koncertu byl vsuktku adventní. Zazněla hudba spjatá s adventem a vánočními svátky řady národů skladatelů 17. až 21. století v podání čistě a plasticky zpívajícího sboru PSPUK, výbornými sólistkami Olgou Vincencovou, Hanou Jedlanovou a Janou Štefanovou, instrumentální skupinou – houslistkou Petrou Sukovou, klavíristou Miroslavem Navrátillem a klavíristkou Milenou Rakovou, pozounistkou Kateřinou Štainerovou, pozounisty Petrem Šřejmou a současně dirigujícím Ivanem Zelenkou, který v několika skladbách používal svůj nástroj jako taktovku. Tentýž dirigent byl ve třech skladbách večera též aranžérem a v jedné i skladatelem (*Malá vánoční hudba*). Je opravdovým pozhánáním má-li sbor tak všestranného muzikanta jako svého sbormistra. Nepřehlédnutelná je pak i jedinečná dramaturgie koncertů. Mne zaujal zvláště závěr večera, kdy po *Třech koledách* skladatelky Mileny Rakové (1951*) následovaly *Adventní a vánoční písně* Dušana Machovce (1929–2005). Tuto premiéru autora i aranžéra dirigent též krátce uvedl. Zdůraznil, že vznikaly od roku 1990, kdy každoročně zpěvák Pěveckého sdružení pražských učitelů doc. Dušan Machovec předával krátké koledy často i se strofickými texty jako novoroční P.F. svým přátelům. Vznikl tak jedinečný soubor originálních přání, která citlivého muzikanta Ivana Zelenku zaujala. Vytvořil tak jedinečné hudební dílo, z něhož dýchá na posluchače atmosféra šťastných Vánoc a Nového roku. Koledy jsou krátké, melodické a snadno zapamatovatelné a tak mají šanci na přežití i mezi množstvím podobných skladeb.

Machovcovy koledy byly přijaty početným publikem v sále velmi příznivě s dlouhým potleskem, aniž by k tomu přispěla i přítomnost manželky a dcer doc. Machovce, které zůstaly v publiku v anonymitě. Nicméně i ony s velikou radostí přijaly tuto poctu publika dílu, které tak důvěrně z domova znaly.

Zelenkova *Malá vánoční hudba* vystupňovala vřelou atmosféru večera a uvedla směr těch nejznámějších našich vánočních písní nazvaných *Koleda* skladatele Karla Steckera, která byla skladatelem věnována Konventu Voršilek v Praze, jak je uvedeno v partituře. Právě tuto skladbu doc. Machovec nesčetněkrát v PSPU zpíval a často i při provedení na klavír doprovázel.

Opravdovým překvapením bylo zařazení Machovcovy koledy *Zdraví, štěstí* z roku 1990 ve finále celého koncertu po písni *Narodil se Kristus Pán*, kterou zpívalo i publikum. I tím dramaturg koncertu Ivan Zelenka překvapil. Zdařilý koncert byl tímto dílem vsuktku korunován.

Machovcovy koledy i v Chodovské tvrzi

Po loňském úspěchu těchto koled na vánočním koncertu PMS ve Foerstrově síni byl zařazen do programu koncertu těchto sborů v koncertním sále Chodovské tvrze dne 20. prosince opět blok těchto půvabných skladbiček. Jejich kouzlo je v jejich originalitě, neotřelosti, poetičnosti a

melodičnosti. Posluchači po prvním poslechu mají pocit, že tyto skladbičky znají, že je již zpívali svým dětem. Odcházejí z koncertu a zpívají si je.

V provedení komorního obsazení PMS, za klavírního doprovodu kolegy M. Černého, řídila čtyři z těchto koled mladá sbormistryně a skladatelka Valentina Shuklina. Věříme, že se i naši skladatelce Valje podaří tak zdařilá úprava některých dalších Machovcových vánočních písní pro mužský sbor, jako Ivanu Zelenkovi pro ženský sbor.

Koncert v Chodovské tvrzi byl vlastně spíše společným zpíváním, než koncertem. Posluchači měli možnost se naučit zejména dvě z těchto koled. První, která vznikla v roce 1994 (jako P.F. 1995), má název *Vidíš-li na nebičku*, zaujala svým poetickým textem a druhou, *A už zase jsou tu Vánoce* z roku 2004 (jako P.F. 2005), jejíž text byl uveden i v programu, zpívali posluchači spolu se zpěváky. Ta byla vlastně poslední skladbou tohoto typu, kolega Dušan Machovec téhož roku (20. dubna) zemřel. I závěrečnou *Koledu 1990* (jako P.F. 1991) uvedlo toto komorní těleso PMS jako finální skladbu tohoto koncertního bloku i s doprovodem nejen klavíru M. Černého, ale i hostů tohoto zpívání Lukáše Klímy (otce) a Richarda Klímy (desetiletého syna).

Setkání letitých přátel

Tak by se dalo bez nadsázky nazvat to, co se též událo v koncertní síni Chodovské tvrze. Předehrou k tomuto setkání bylo rozhodnutí tehdy 23-letého mladého muže přihlásit se do tehdy ještě prestižního sboru, který právě po prof. J. Kasalovi převzal velice zkušený sbormistr prof. Antonín Šídlo. Ten si už tehdy uvědomoval, že je třeba sbor omladit a přizval několik mladých adeptů a při konkurzu je získal pro doplnění teorie intonace a techniky zpěvu v krátkém kurzu, který sám vedl. Ti, kteří vytrvali se staly platnými členy Sdružení na další desetiletí. Mezi nimi byl i Lukáš Klíma, Tomáš Šobr a další. Ti s námi pak prožívali zlatou éru Šídlova a Kocourkovu. Sdružení pokračovalo v úspěšné činnosti doma i v zahraničí. Těmto mladým zpěvákům se otevřela Itálie, Skandinávie, ale i východní a západní státy Evropy. Již za 10 let tomu bylo jinak. Po roce 1989 se poměry změnilly natolik, že mladí zpěváci museli žít svůj život tak, jak že profesní starosti se pro ně staly prioritou a pro jejich zájmy a koníčky už jim nezbyl čas. Lukáš učil jazyky nejen na gymnáziu, ale i v četných jazykových kurzech, na studium angličtiny odejel i do USA. Po návratu se snažil ještě více zúročit nabyté vědomosti a tak na zpěv už nezbyl čas. Přibývaly i rodinné starosti a jejich řešení.

Na několik let nám Lukáš zmizel z dohledu, setkávali jsme se jen náhodně při našich výročích. Zasilal jsem mu i do USA náš Zpravodaj, věděli jsme o sobě. Asi před měsícem mne pozval vystoupení v Akademii věd, tehdy jsem nemohl, ale slíbil jsem, že přijdu jistě na další počátkem prosince. Bylo to zasedání Společnosti Boženy Němcové v Národním muzeu a při této příležitosti jsem se dopátral, že plurál v pozvání znamenal pro mne šokující skutečnost, že totiž hraje duo se svým synem, mladým houslistou. Ještě před zahájením prezentace III. dílu *Korespondence Boženy Němcové* mi stačil Lukáš říct –

nečekej ale žádné zázraky. Já jsem se však malého zázraku v podobě provedení několika duet pro dvoje housle, housle a kytaru v půlhodinovém programu Lukáše a jeho desítice-tého syna Richarda přece jen dočkal.

Přítomní členové této učené Společnosti (též náš kolega Antonín Kříž) dlouho tleskali Lukášovi a Richardovi, uvádějící Richarda přirovnala k malému Mozartovi, kterého otec uvádí do šlechtických společností.

Vánoční koncert v Horní Branné

Jako dovětek krásné vánoční gratulace jsem 19. 12. 2006 obdržel: „Prosím ještě, zda bys mohl ode mne pozdravit všechny milé kolegy v PSPU a popřát jim za mne hodně zdraví, dobré pohody a osobních i uměleckých úspěchů v novém roce 2007. Vzpomínám s láskou i lítostí a nostalgií na naše koncerty u sv. Tomáše. Tuto neděli jsem si je připomněl, když jsme s několika přáteli (varhany, hoboj, violoncello), s Maruškou a dalšími 4 zpěváky – bývalými studenty a s našimi vnoučaty udělali velice zdařilý vánoční koncert u Harrachovského hrobu v Horní Branné a zakončovali jsme jej Steckerovými koledami. Přeji vše dobré. František a Maruška Koudelkovi.“

Spolupráce se Smíšeným pěveckým sborem SUDOP

Po řadu let vypomáhali naši členové jako zpěváci v tomto pražském sboru, zvláště pak v předvánočním čase. My jsme do svých řad přijali jako svého plnoprávného člena tenoristu Stanislava Grossmanna, který je též členem PS SUDOP. Letos se tento sbor též stal členem UČPS a tak už opravdu nic nebránilo tomu, abychom nabídli tomuto sboru nikoliv jen výpomoc, ale spolupráci. Naše nabídka byla přijata a záhy konkretizována.

PS SUDOP měl již zajištěny koncerty v prosinci a v lednu a tak jsme i my přistoupili ke studiu programu těchto koncertů. Převážnou část programu jsme též separátně nastudovali a na společné zkoušce sezpívali.

Výsledek byl překvapující. Na dvou koncertech, které dosud proběhly, v krásném secesním sále Hlavního nádraží v Praze a v kostele v Radotíně se letos zpívalo „s radostí a plesáním“ a to nejen v Rybově *České mši vánoční*, ale i v dalších společných skladbách. Velký podíl na úspěchu měli sólisté, ale ani sbor si nevedl špatně. Ze střízlivého dirigentského gesta paní sbormistryně Dagmar Kohoutové jsme vyčetli jistotu a citové zaujetí, které přenáší nejen na účinkující, ale i na publikum. Těšíme se na poslední provedení v modlitebně Církve čsl. husitské v Praze 4, Táborské ul. v neděli 7. ledna již v roce 2007 a na další společná zpívání.

Několik připomínek k článkům Zpravodaje PSPU č. 74

V čísle 74 Zpravodaje mě m.j. upoutaly dva články, na které bych rád reagoval. První je *Kostely, v nichž se zpívá* a zabývá se také postojem duchovních správců kostelů, kde jsme konali nebo chtěli konat své koncerty a kteří nevyšli vstříc našim představám. Domnívám se, že nedorozumění v uváděných případech způsobilo to, že jsme si dostatečně neuvědomili svou pozici těch, kdo požadují propůjčení

kostela pro svůj koncert a pozici duchovního správce, který nám ho za určitých podmínek propůjčuje. On samozřejmě ví, že není vlastníkem kostela, ale správcem, který odpovídá za vše, co se zde odbývá a má právo i na vlastní názor na toto dění. Ten bychom jako hosté měli respektovat. A to i to, že kostel, který často považujeme jen za levný (většinou bezplatný) a atraktivní koncertní sál, zůstává bohoslužebným místem. Rezervovaný postoj některých duchovních ke kostelním koncertům vznikl možná i z jejich negativních zkušeností s jinými sbory. V případě Dolního Bousova nevím, proč se díváme důsledkům, když podmínky jsme přece nedodrželi my. Na hlavu faráře ve Vlachově Březí se (v jeho nepřítomnosti) snesla vlna kritiky za to, že se snažil sladit zapojení kostela do festivalu v obci se svými farářskými povinnostmi, komplikovanými náhlým úmrtím kostelníka. Přitom pochopitelně jeho povinnosti převážily. Při našem vystoupení se podle mého názoru podařilo nalézt dobrý kompromis. Nebylo přece nutné stát přímo u oltáře, který je především sakrálním místem, ale bylo možno dobře zpívat na styku příčné a hlavní lodi. Pan farář byl celému koncertu přítomen.

V článku *Velký třesk v PMS* mě zaujala poznámka o „separátním výletu PPSS“ na Moravu. Není asi obecně známo, že tomuto „výletu“ předcházela nemalý počet náročných zkoušek, na kterých byl zodpovědně připraven program z dvanácti skladeb, které v PMS většinou nezpíváme. A na tento čtyřdenní „výlet“ jsme zařadili šest předem sjednaných kostelních koncertů a tímto atraktivním pořadem. Pochybuji, že bychom takovou akcí byli schopni připravit a uskutečnit během prázdnin a těsně po nich v rámci celých PMS. Na zájezdu jsme si ověřili, že je v našich silách dobře zpívat i v komorním obsazení třinácti osob včetně sbormistra. Posléze byla část našeho takto nacvičeného programu ochotně převzata i se sbormistrem Voběrkem jako kmenová část vystoupení PMS ve Vlachově Březí. Termín moravského zájezdu jsme sjednali tak, aby nijak nekolidoval s ohlášeným programem PMS a uskutečnil se v našem soukromém čase. Naproti tomu požadavek na vystoupení 7. 9. v ČMH přišel neočekávaně a bez projednání podle přijatého Dodatku č. 1 k organizačním řádům PMS. Tolik na vysvětlenou.

Závěrem rád konstatuji, že jsme se při svých letošních i loňských kostelních koncertech na Moravě vždy dobře s duchovními správci na všem dohodli a vytvořili tak příjemnou atmosféru, která se odrazila i na velmi početných posluchačích.

V. Lutrýn, PPSS

Napsali o nás

Časopis Typografické Besedy *Typograf* ve svém posledním čísle letošního roku 4/2006 uvedl na přebalu časopisu obsáhlý článek našeho jednatele J. Kličky nazvaný *Co nového u našich zpěváků?* v němž si čtenáři mohou přečíst vše, co už patří do naší minulosti, vše co jistě bude tvořit podstatu zprávy o činnosti za rok 2006 na plenární schůzi 15. ledna. Děkujeme!

O naší reprezentaci na 7. roč. Mezinárodního sborového festivalu hudebního romantismu ve Vlachově Březí

ve dnech 6.–8. října 2006 referuje na stránkách časopisu pro sborové umění *Cantus* (číslo 4/2006) Věra Honcová. Podrobněji v tomto časopisu Unie českých pěveckých sborů uvádí náš program na koncertě ve vlachovobřežském kostele k počtě prof. Václava Matouška a naše vystoupení s Janou Heryánovou Ryklovou na závěrečném koncertu festivalu.

Na tento článek v podstatě navazuje článek Františka Zumra o osobnosti, po níž je nazvána hlavní cena tohoto festivalu, o Václavu Matouškovi (1908–1994) a výsledková listina tohoto soutěžního festivalu, kterou předložila ředitelka festivalu Tatjana Tláskalová.

Na webových stránkách Unie – www.ceske-sbory.cz je od 12. 12. 2006 krátká zpráva F. Zumra *Machovcovy adventní a vánoční písně* o koncertu Pěveckého sdružení pražských učitelek, na němž zazněly tyto koledy v úpravě sbormistra Ivana Zelenky.

Z Čech až do říše Inků

První část nadpisu jsem si vypůjčil z knihy Aloise Jiráska *Z Čech až na konec světa*. Zpracoval v ní literárně cestovní deník pana Václava Šaška z Bříkova, účastníka čtyřicetičlenného poselstva vedeného panem Jaroslavem Lvem z Rožmitálu. Tento velmož podnikl v roce 1465 z pověření krále Jiřího z Poděbrad velkou cestu po Evropě. Nejdále se dostal do Portugalska – na konec tehdejšího známého světa. Netušil, že Portugalsko není zdaleka „konec světa“, netušil, že za oceánem existuje velký světadíl a že v něm žije indiánský kmen Inků, který vybudoval mohutnou říši, postavil krásná města s chrámy obloženými zlatem a stříbrem, netušil, že za pár desítek let se evropští mořeplavci k tomuto světadílu vydají. Tím méně mohl tušit, že za necelých sedmdesát let bude slavná říše Inků porobena španělskými conquistadory.

541 let po zmíněné výpravě jsem se nechal zlákat nabídkou semilské cestovní kanceláře Erika tour k novému „dobytí“ Incké říše a nelituji toho. Cesta se uskutečnila ve dnech 5.–19. listopadu 2006, ve výpravě bylo 14 účastníků. Letěli jsme z Prahy do Amsterdamu, potom z Amsterdamu do Limy, hlavního města Peru, s mezipřistáním v Karibiku na malém ostrově Bonaire v oblasti Nizozemských Antil. Cesta z Amsterdamu do Limy byla dlouhá, trvala 15 hodin. Na jejím konci jsme si posunuli hodinky o 6 hodin dozadu.

Během dvou týdnů naplněných až po okraj zajímavým programem a zážitky jsme procestovali jižní část Peru, velké země rozkládající se v západní části Jižní Ameriky zhruba od rovníku až po 18 stupeň jižní šířky, tedy na jižní polokouli. Navštívili jsme mnoho míst, kde jsou pozůstatky velké incké kultury. Původně k ní náleželo jen asi 40 tisíc lidí, postupně si však Inkové podmanili prakticky celé území dnešního Peru. Hlavním městem jejich říše bylo Cusco, které označovali jako „pupek světa“. Město vybudovali tak, že jednotlivé části města představovaly části těla posvátného zvířete pumy. Dodnes je možno obdivovat na mnoha místech Peru, ale především v Cuscu a jeho okolí pozůstatky krásných inckých chrámů, obydlí, opevnění. Je až neuvěřitelné, s jakou dokonalostí byly stavby provedeny, je nepochopitelné, že velké i

mnohatunové balvany jsou dokonale opracovány a sestaveny do mohutných zdí bez použití jakéhokoliv pojivového materiálu. Opracování je tak dokonalé, že mezi jednotlivé stavební prvky není možno zasunout ani čepel nože. Je neuvěřitelné i to, že mnohatunové kvádry byly na stavbu dopravovány z mnohdy kilometry vzdálených lomů primitivními způsoby (pomocí klád a lan). Ze staveb se dochovaly jen části, přesto působí velkolepým dojmem. Nelze si vůbec představit jak velkolepým dojmem musely stavby působit v době, kdy byly obloženy zlatem a stříbrem – kovy, které byly pro Inky běžným materiálem. Prohlédli jsme několik inckých lokalit, jejichž názvy byly pro nás těžko vyslovitelné, natož zapamatovatelné – Sacsayhuaman, Qenko, Tambo Machay, Ollantaytambo atd.

Jakýmsi vrcholem našeho „inckého“ putování byla návštěva „Posvátného údolí“ (hluboké údolí řeky Urubamba) a „ztraceného“ inckého města Machu Picchu. Toto město, které dal postavit v polovině 15. století Velký Inka Pachacuti, bylo nejen zemědělským centrem zásobujícím Cusco, ale i významným rituálním místem. Bylo postaveno z krásné bílé žuly. Chrámy, paláce a obydlí jsou lokalizovány v horském sedle na jakýchsi terasách. Časem však bylo město z neznámých důvodů opuštěno a o jeho existenci se nevědělo až do začátku 20. století. Teprve v roce 1911 je víceméně náhodně objevil americký archeolog Bingham a celé město hustě zarostlé bylo postupně odkrýváno. Zajímavý je příjezd k této lokalitě. Jede se asi 90 minut vlakem překrásným údolím podél divoké řeky Urubamba, v ceně jízdenky je i snídaně, která se servíruje podobně jako v letadle. Po příjezdu do městečka Pueblo Machu Picchu se jede malým autobusem do velkého kopce prudkými serpentínami a potom už následuje několikahodinové pěší putování po schodech a cestičkách mezi zbytky chrámů a obydlí. Každý o tomto městě slyšel nebo četl, viděl je v televizi nebo ve filmu. Přesto je osobní dojem při pohledu na tuto „největší zříceninu Jižní Ameriky“ překvapivý a velkolepý. Je to místo, které každého návštěvníka ohromí svou velikostí, svou nádherou, zvláštním kouzlem a určitou specifickou atmosférou. Člověk prochází jednotlivé části města lokalizovaného na kopci nad hlubokým kaňonem řeky Urubamba, v těsné blízkosti hory Huyana Machu Picchu, leze po stovkách vysokých a nepravidelných schodů nahoru a dolů, nestačí vnímat spoustu informací podávaných místním průvodcem a je tak zaujat tou krásou a velkolepostí, že zapomíná i na to, že ho bolí kolena a že ve výšce asi 2500 m nad mořem se přeci jen nedýchá tak dobře jako v nížině. Přemýšlel jsem, kdy na mne něco zapůsobilo tak silně jako toto pozoruhodné incké město. Napadly mě postupně vzpomínky na Corcovado s nádhernou sochou Krista v Rio de Janeiro, obrovský červený monolit Uluru (Ayer's Rock) v Austrálii, baziliku sv. Petra v Římě, Mys Dobré Naděje.

Bohužel se Incká říše nedožila poloviny 16. století. V roce 1532 se v Peru vylodili španělští vojáci, v jejichž čele stál Francisco Pizarro. Podařilo se jim přelstít incké vůdce, zajali tehdejšího Velkého Inku Atahualpu a postupně získali s malým počtem vojáků kontrolu nad celou inckou říší. Atahualpu nakonec zavraždili, i když splnil podmínku pro své propuštění, tj. dar obrovského

množství zlata a stříbra dobyvatelům. K vítězství proti velké přesile Inků dopomohl Španělům moment překvapení, modernější zbraně (kanony, jezdecká kavalérie), ale i určitá naivita Inků, nejednotnost Inků a navíc běžné nemoci zavlečené z Evropy, proti nimž neměli Inkové protilátky.

Pozůstatky incké kultury však nebylo to jediné, co jsme v Peru viděli. Nesmírně zajímavá byla plavba po obrovském jezeře Titicaca, které je v nadmořské výšce přes 3800 m. Navštívili jsme malé umělé plovoucí ostrovy obývané indiány kmene Uros. Ostrovy jsou tvořeny vrstvami rákosu, které se neustále doplňují. Indiánské rodiny tam žijí primitivně v chýších z rákosu, na nichž mají ale mnohdy i sluneční kolektory a v chýši televizor. Mají tam i malá políčka, kde pěstují brambory, zeleninu, chovají prasata a drůbež. Na některých ostrovech je i škola. Plavili jsme se i na krásném plavidle vyrobeném z rákosu. Dalším cílem naší plavby po jezeře byl skutečný ostrov Taquile. Žije tam indiánský kmen Aymarů. Předvedli nám nejen primitivní způsob obdělávání půdy (pluhem, který táhli a tlačili dva muži), ale i „mletí“ obilí dvěma kameny, výrobu různých pestrobarevných textilií z jemné vlny z alpák. Ženy předou a tkají, neuvěřitelný byl pohled na muže, kteří pletli velmi zručně na čtyřech jehlicích čepice se složitými vzory.

Po Peru jsme cestovali malými autobusy, v jednotlivých regionech nás doprovázeli místní průvodci. Po cestě jsme měli možnost vidět překrásnou krajinu – vysoké Andy s nádhernými šestitisícovými stále zasněženými vrcholky, několik sopek, krásné náhorní planiny, pampy atd. Jedním z přírodních klenotů byl pozoruhodný kaňon Colca. Je to údajně nejhlubší kaňon na světě (se svými 1200 m je téměř dvakrát hlubší než Grand Canyon v USA). Hloubku kaňonu jsme mohli ocenit z vyhlídky Mirador Cruz del Condor (Kondoří hnízdo). Do tohoto místa se často slétají kondoři. Čekali jsme na ně společně se stovkami turistů z celého světa dvě hodiny, bohužel měli asi ten den náhradní volno.

Některé části cesty byly i lehce dobrodružné, snad i poněkud adrenalinové. Mezi ně patřil výlet otevřeným rychlým člunem po Tichém oceánu k ostrovům Ballestas vzdáleným asi 20 km od pobřeží. Povinně jsme navlékli záchranné vesty a potom už jsme sledovali jak člun vyrazil velkou rychlostí a poskakoval po vlnách. Během plavby jsme viděli tzv. Parakaský Trojzubec – geoglyf přes 120 m vysoký vytvořený na povrchu strmé pobřežní skály. O jeho původu a účelu se vědci dohadují (rituální objekt? navigační bod pro pirátské lodě? naváděcí zařízení pro kosmické rakety podle Dänikena?) Cílem plavby byly ostrovy Ballestas, které jsou zdrojem důležitého vývozního artiklu – guana – výborného přírodního hnojiva (což je cítit už na dálku). Objeli jsme několik těchto ostrovů a viděli jsme stovky nebo snad tisíce kormoránů, pelikánů, mnoho lvounů, tučňáků atd. Hejna ptáků létala i nad naším člunem a občas něco přistálo i na některého plavce. Peruánský průvodce jen suše poznamenal: „Z toho si nic nedělejte, to padají dolary.“ Jiným trochu dobrodružným zážitkem byla jízda po pouštních pískových dunách vysokých desítky metrů speciálními autokrosovými auty pro osm lidí. Profesionální řidič nás vozil poměrně velkou

rychlostí po dunách, auto se naklánělo nebezpečně střídavě nalevo, napravo, vyjíždělo prudce na vrcholky dun, odkud potom sjíždělo téměř volným pádem. Mohli jsme vyzkoušet i jízdu po dunách na snowboardu vleže na břiše. Velkým zážitkem byla návštěva města Nazca. V blízkosti města v oblasti nehostinné skalnaté pampy je na rozsáhlém území jedna z největších záhad Jižní Ameriky – Nazkaské linie – geoglyfy, které představují zvířecí postavy (opice, kondor, kolibřík, pavouk), ale i lidské postavy (astronaut), geometrické tvary atd. Některé z nich dosahují délky až 200 m. Jejich původ není jasný. Výzkumu těchto zvláštních útvarů věnovala německá archeoložka Maria Reiche 50 let svého života (až do roku 1998). O účelu linií se vymyslelo několik teorií (posvátná místa sloužící k pozorování pohybu vesmírných těles, astronomický kalendář, cesty propojující posvátná místa, Dänikenovy teorie o přistávacích drahách pro mimozemšťany atd.) Geoglyfy jsou vzhledem k své velikosti vlastně viditelné jen z poměrně velké výšky. Měli jsme možnost absolvovat půlhodinový let nad těmito liniemi v malých letadélkách cesna (pro 4–6 osob). Sám let byl velkým zážitkem – pilot vždy ohlásil do sluchátek, co uvidíme, potom sklonil letadlo prudce na křídlo, abychom pod sebou dobře viděli příslušný obrazec, pak otočil letadlo a sklopil stroj na druhou stranu (na začátku letu nabídl pytlíky k příslušnému použití). Vše dobře dopadlo.

Před cestou jsem měl určité obavy z toho, jak budeme snášet vysokou nadmořskou výšku (nejvýše jsme byli ve výšce 4910 m a většinu zájezdu jsme trávili ve výšce nad 3000 m). Prakticky každý z účastníků na sobě pocítil určité příznaky výškové nemoci – namáhavější dýchání, celková únava, bolesti hlavy atd. K zmírnění těchto potíží a ke zlepšení celkové kondice nám Peruánci doporučili žvýkat koku a předvedli názornou instruktáž. Do několika lístků koky se zabalí malý kousek vulkanického kaménku a takto upravená kulička se žvýká. Zkusili jsme to, ale výraznější efekt jsme nepozorovali. Čaj z koky, který jsme občas pili k snídani, byl příjemnější.

Poslední dva dny peruánského putování jsme strávili v hlavním městě Limě, kam jsme přiletěli z města Cusco. Absolvovali jsme okružní jízdu po městě, viděli jsme krásné kostely s oltáři ze zlata a stříbra, vzácnými obrazy a jinými krásnými uměleckými předměty atd., navštívili jsme Národní archeologické muzeum, měli jsme možnost vykoupat se v Tichém oceánu, podnikli jsme ještě jeden výlet – do zajímavé lokality poblíž Limy (opevněný chrám Pachacamac) se zajímavými archeologickými nálezy z předincké civilizace. Potom už nás čekal opět dlouhý let z Limy do Amsterdamu a do Prahy.

Ještě několik drobných poznámek k celé cestě: Spali jsme v dobrých hotelech, všude jsme měli dokonce zajištěnou dopravu zavazadel z autobusu až na pokoj, jídlo bylo výborné a velmi pestré (ryby, hovězí maso, lamy, raci atd.) Nejzajímavější byl poslední oběd, který jsme absolvovali na ekologické farmě obhospodařované penzionovaným univerzitním profesorem, zemědělským odborníkem. Předvedl nám své hospodářství včetně výroby bioplynu, který používá k vaření a svícení a potom nás pozval k obědu. Dva pomocníci se chopili lopat a vyhrabali z hloubky asi jednoho metru pekáče s masem,

bramborami, zeleninou atd., které byly zabaleny v alobalu a pokryty vrstvami rákosí, pytloviny a zeminy. Do země byly uloženy den předtím a jejich tepelnou přípravu obstaraly rozpálené kameny. Měli jsme možnost několikrát navštívit malé podniky, kde se vyrábějí krásné textilní výrobky z vlny (lama, alpaka atd.), téměř při každé zastávce bylo možno zakoupit od indiánských prodejců nejen nejrůznější mnohdy velmi zajímavé a hezké souveniry, ale i krásné a relativně levné svetry, šály a pod. Měnou v Peru je nový sol (1 sol je cca 7–8 Kč), na mnoha místech však je možno platit i dolary. Ceny byly pro nás relativně dostupné (obědy jsme měli v ceně zájezdu, na jídelníčku jsme si všimli, že menu v běžné restauraci představovalo cca 40 solů).

Oficiálním jazykem v Peru je španělština, druhým úředním jazykem je indiánský jazyk kečuánština. Ještě poznámka k sociální situaci v Peru. Slovo Peru je v kečuánštině výraz pro „dostatek“. Snad to platilo v době největšího rozkvětu incké říše, kdy snad měli Inkové všeho dostatek, dnes je však Peru poměrně chudá země. Existují tam velké sociální rozdíly, většina obyvatel má nízkou ekonomickou úroveň. Kolem měst jsou rozsáhlé slumy, v nichž žijí lidé v ubohých chatrčích. Lima má 8 milionů obyvatel, z toho údajně 5 milionů jich žije v takovýchto slumech. Měsíční mzdy jsou velmi rozdílné – od 180 do 500 USD. Nespokojenost lidí je asi dost velká soudě alespoň podle toho, že jsme viděli prakticky denně nějakou demonstraci nebo manifestaci případně předvolební průvody. Zdravotní pojištění je velmi nedokonalé, podle údajů našich průvodců nemají lidé od 60 let žádný nárok na zdravotní pojištění, mnozí se léčí u šamanů, někdy prý docela úspěšně. Kojenecká úmrtnost dosahuje 6%, průměrný věk dožití je asi 70 let. Indiánští obyvatelé se snaží vydělat si nějaké peníze nejen výrobou a prodejem nejrůznějších souvenirů, ale i tím, že všichni turisté touží po tom, aby si mohli Indiány vyfotografovat, takže fotografování představuje vždy nějaký bakšiš – alespoň jeden sol.

Na konci zájezdu jsem opět jako vždy po návratu z větší cesty v duchu děkoval Praotci Čechovi, že se usadil se svým kmenem právě ve středu Evropy a odpustil jsem mu i to, že nemáme moře. Vybral nejen zemi „oplývající mlékem a strdím“, ale také zemi, kde přeci jen nejsou příliš časté přírodní katastrofy na rozdíl od Peru, kde jsou lidé zvyklí na to, že je tam občas zemětřesení. Během zájezdu jsme zažili dvě malá zemětřesení v noci (4. stupně). Někteří z nás však ani nezaznamenali, že se klepaly postele.

Peru je sice krásná země, ale žít bych tam nechtěl. Znovu jsem si uvědomil, že některé problémy, s nimiž se potýkáme, jsou relativně malé proti tomu, jaké problémy mají jinde.

A. Stehlík

Změna zkuškového dne

Je nejdůležitější změnou do nového roku. Opět se vracíme k pondělku. Jsme rádi, že se podařilo jednání J. Kličky s ředitelem DDM a získali jsme souhlas k tomu, abychom se mohli vrátit k lety zafixovanému týdennímu algoritmu.

O půl hodiny se předsunul začátek. V roce 2007 se tedy zkuškovým dnem stává opět **pondělí** od 16.30 hod.

Co připravujeme

13. ledna vzpomínka u hrobu Jana Palacha na Olšanských hřbitovech. Začátek v 10 hod.

15. ledna plenární schůze PMS. Příprava plánu na roky 2007 a 2008.

Přirůstky video a audiotéky PSPU

DVD Festival velšských sborů v Londýně – Alberts Hall (dar PS Lyra Jamník); Vánoce 2005 v Troisdorfu – Werkchor Hülls a sólisté (© pí Radochová); VHS Prezentace knihy Poutník se vrací v ČMH – 2006 (© K. Příhoda); Vánoce 2005 v Troisdorfu – Werkchor Hülls a Jana Heryánová Ryklová (© D. Heryán); CD Poutník se vrací – ČMH září 2006 (© K. Příhoda)

Oprava

V textu Zpravodaje PSPU čís. 75 došlo na str. 2 ve druhém odstavci k záměně slov mýtický a mystický. Správně má tedy věta znít „...pracovitý člověk je symbolizován mystickou postavou Krista.“ Omlouváme se.

Poděkování

Za finanční příspěvek na náš Zpravodaj děkujeme manželům Austerovým. Můžete též přispívat na vydávání a distribuci tohoto dvouměsíčníku na náš účet u ČSOB (číslo účtu 500685413/0300).

Kalendárium

Narozeniny: 12. 1. St. Sedláček (74), 1. 2. Josef Miklas (75), 10. 2. M. Šepek (82), 22. 2. Vilém Ulrich (85), M. Austera (81), 5. 3. František Koudelka (65), 13. 3. V. Polanský (59), 14. 3. O. Lipš (67), 18. 3. V. Vinkler (77), 25. 3. J. Makovec (76), Josef Jedlička (80), 31. 3. Zdeněk Hynek (61).

Jmeniny: 23. 1. Zdeňkové – Hynek, Vykopal, 27. 2. Alexandr Gabor, 1. 3. Bedřich Hladík, 5. 3. Miroslavové – Austera, Víšek, Ryba, 17. 3. Vlastimil Žižka, 19. 3. Josefové – Jedlička, Klička, Miklas, Stibůrek, Vích.

Všem přejeme pevné zdraví!

Příspěvky do tohoto čísla byly přijímány do 30. 12. 2006. Uzávěrka příštího čísla bude 15. 2. 2007. Na vydání a distribuci spolupracovali: F. Koudelka, V. Lutrýn, A. Stehlík, F. Zumr (neoznačené příspěvky) a P. Štěpnička. Vydává PSPU, Jihlavská 609, 140 00 Praha 4, tel. 261 262 517. IČO 16188161. WWW: <http://www.ucps>, E-mail: zumr.frantisek@seznam.cz, nebo prazske.muzske.sborny@seznam.cz.

